

מבחינת הכוח הממשי — זה שניתן להפעילו בעת הנראית לעין — ישראל עולה על כל יריבותיה האפשריות במרחק עד לאין שיעור. כוח זה כולל עוצמה צבאית קיימת ופוטנציאליות כוח כלכלי וטכנולוגי שניתן לגייסו, רמה השכלתית וחברתית מערכת ברירות בינלאומיות, ועוד ועוד.

אין ספק שהעוצמה הערבית גדלה בהרבה מאז 1948. הנפץ העשירי כמה מדינות ערביות. המוני סטודנטים ערביים סיימו את לימודיהם באוניברסיטות המרחב והעולם. נשק חדש זורח לארצות הערביות כולם גדול. אך התפתחות זו לא הספיקה כדי למנוע את הרחבת הפער, ולא כל שכן לצמצמו. הפיגור גדול מדי הפילוג בעולם הערבי עמוק מדי, התשתית החברתית והכלכלית חלושה מדי.

סועל כאן תהליך, בדור השלג: כאשר שני בדוריי שלג מתגלגלים במידרן, הכדור הגדול יותר גדל במהירות רבה יותר מאשר הקטן יותר. העוצמה הישראלית גדלה בשיעור גדול יותר מאשר העוצמה הערבית.

שוחנים בדמשק

מצב זה קובע בכיור את חך הכיוון: ישראל תמשיך לנסות להתפשט. כוח דחום בשטח קטן מתפשט תמיד, כשיש מסביב חללים כמעט ריקים מכוח.

יש המאמינים כי התהליך ייפסק אם יקבל המערך הפרגמטי את השילטון מדי הליכוד הדוקטרינרי.

במשך שני דורות של שילטון ביישוב ובמדינה ניצחה התנועת העבודה על התפשטות מתמדת. כל כיבושי ישראל נכבשו בזמנה. יתר על כן, היא עלתה בהרבה על הליכוד בניית העוצמה שהיתה דרושה לכך. והרי בתהליך התפשטות, בניית העוצמה חשובה יותר מאשר הכיבוש עצמו.

יש הסבורים כי מנחם בגין לא ירחיב את ישראל מעבר לגבולות "ארץ ישראל ההיסטורית", מפאת רבקותו באידיאלוגיה של תנועתו. בניגוד לדודי בן-גוריון, שלא הכיר

איתן (עם פרס): מן הגילוס ער הפרת

שום גבולות, עומדים לנגד עיני בגין גבולות כרויים לגמרי: זו של המנדט הבריטי המקורי על ארץ ישראל משני עבריה הירדן. זוהי המפה שאומצה בשעתו על ידי זאב ז'בוטינסקי, כאשר הקים את התנועה הרוויזיוניסטית — תנועה שהתכוונה להשיג "רוויזיה" של החלטה להפריד את עבריה הירדן ממערב הירדן. מפה זו נכללה בסמל הרישמי של "האירגון הצבאי הלאומי בארץ ישראל" — סמל "רק כך". היא נכללה גם בסמל תנועת החירות, ופיארה את ראש העמוד הראשון של כיסאונה הרישמי, היומון חרות, כל עוד הופיע.

אולם בגין השתחרר זה מכבר להלכה ולמעשה ממפה זו. הוא סיפח את רמת הגולן, שהיא כהחלטת מ"ח ו' לגבולות המפה של ז'בוטינסקי ואצל. והוא עדיין לא הגיע אל עבריה הירדן — שהוא כהחלטת ב' ו' תחומי המפה הזאת.

כל כיוון אפשרי, כאשר הנסיבות מתאימות. אך יש חזיתות סבירות יותר וסבירות פחות. מנחם בגין קבע את העיקרון שיש לשמור על השלום בדרום — "שלום" במרכאות כפולות — כדי לאפשר את ריכוז העוצמה הלאומית בשאר החזיתות. היתה זאת החלטה סבירה.

העיקרון של ריכוז הכוח הוא עיקרון אסטרטגי יסודי, וכל מצבאי נבון מנסה להימנע מן הצורך להילחם בשתי חזיתות בעת ובעונה אחת. הוא יעדיף למגר תחילה יריב אחד, ולאחר-מכן להתפנות למלחמה ביריב השני, שעמו קיים עד לאותו הרגע יחס-שלום.

הפלישה צפונית, ללבנון, היתה מקדיעת. אריכליה הפרימיטיביים לא הבינו את מורכבות המצב בלבנון. ההישגים לא הצדיקו את העוצמה האדירה שהופעלה. גם מבחינת התפיסה שלהם, לא היתה כל הצדקה להתקפה על הצבא הסורי, שהוא בשלב הנוכחי בעל-ברית טיבעי במלחמת ישראל בעם הפלסטיני.

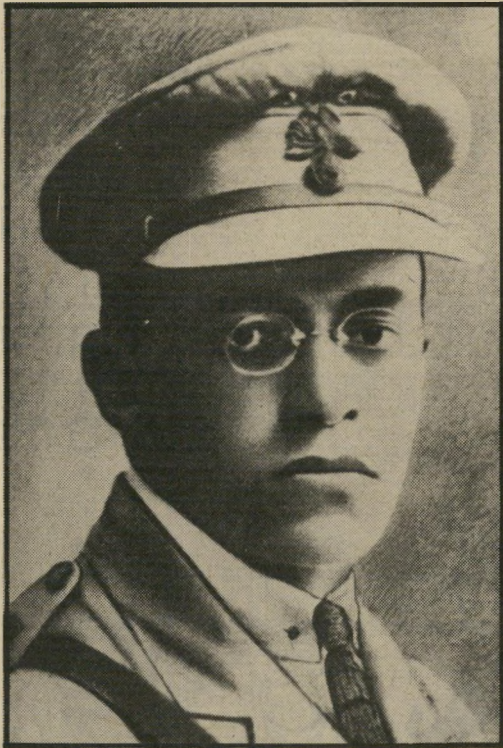
את צירון והלבנון בארץ-ישראל, וגם על פי התוכנית שהוגשה ב-1919 על ידי ההסתדרות הציונית לוועידת השלום בוורסיי. לפי תוכנית זו, היה נהר הליטאני צריך להוות את הגבול הצפוני של ארץ-ישראל.

רשימת האפשרויות האירואולוגיות היא כמעט אינסופית.

כדור שלג במידבר

דוד בן-גוריון, גדול מנהיגי ישראל ער כה, היה מודע לגמרי לתהליך זה.

הוא סירב לקבוע גבולות למדינת-ישראל, אף שלבאורה היה כדאי למסד את כיבושי 1948, שחרגו בהרבה מגבולות השטח אשר הקציבה עצרת האו"ם ב-1947 למדינה היהודית.

זאב ז'בוטינסקי: שתי נרות לירדן

יצחק שדה: כיבוש הנדה המערבית

מאז כבשה ישראל את הגדה המערבית ורצועת עזה, סיני וגולן ויותר משליש לבנון. היא התקרמה, נסוגה והתקרמה שוב. היא כבשה את סיני פעמיים, ופינתה אותו פעמיים. היא כבשה חלק מן הגולן, ולאחר מכן חלק שני, שאותו החזירה. היא כבשה את רצועת עזה פעמיים, והחזירה אותה פעם אחת. היא כבשה את הגדה המערבית פעם אחת, ומחויקה בה.

בתשמ"ב היא כבשה יותר משליש לבנון. בתשמ"ג היא חתמה על הסכם להחזרת כל השטח הכבוש, מבלי להאמין אף לרגע שהוא יתבצע הלכה למעשה. היא התכוננה לפנות חלק קטנטן מן השטח הכבוש, מטעמי נוחיות.

כפי שהראתה מלחמת-הלבנון, הפער בין העוצמה הערבית והעוצמה הישראלית גדול עתה מכפי שהיה אי-פעם.

והוא ממשיך לגדול.

והי עוברת-היסוד של המציאות, המטילה את אורה (או צילה) על השנים הקרובות.

גם זה אירע כאשר נוצר בארץ חלל ריק: השילטון של מעצמת-העל (מצריים) התפורר, מעצמת-העל היריבה (ארם-נהריים) עדיין לא הגיעה, עם-הארץ היה מפורד ומפולג, כלי היכולת להתעלות ולהתאחד מול פני הסכנה המתקרבת במידבר. בני-ישראל חזרו לחלל זה, התבססו בארץ בתהליך הרגתי כובשת כמה דורות, ולבסוף הצליחו להקים מעצמה מקומית, כובשת ומתפשטת. היא הושמדה כמעט אוטומטית כאשר השתנו התנאים. אותו הדבר קרה בעבור כמה מאות שנים למזלכה החשמונאית, ולכל הקהילה היהודית שרגילים לקרוא לה בשם "הבית השני".

ה' אלוהי הקומונה

היסטוריה בת 100 השנים של היישוב העברי החדש, ובת 350 השנים של מדינת-ישראל, היא תהליך רצוף של התפשטות וכיבוש.

אנטי-ציוני יכול לראות בכך תכונה הטבועה במהותה של הציונות, כתנועה גזענית, לאומנית, אימפריאליסטית ופאשיסטית. ציוני טוב יכול לראות בכך תהליך שנכפה על הציונות, בעל-כורחה, על-ידי הערבים המרושעים והרצחניים. כך או כך, אין התיאוריה משנה דבר לגופו של עניין.

ביסוד-שלי-דבר, כמו בכל התנגשות בין שני כוחות, פעל כאן מאור-העוצמה. עליונות העוצמה הציונית-ישראלית הביאה להתפשטותה לכל הכיוונים. היא נעצרה רק כאשר כוחות נגדיים-ערביים ובינלאומיים — חסמו לפנייה זמנית את הדרך, מפעם לפעם, כמשך תקופה קצרה.

האידיאלוגיה הרשמית מילאה בתהליך זה רק תפקיד שולי. עוצמה מתפשטת מוצאת לה תמיד אידיאלוגיה מתאימה. ואין האחת עדיפה בעיניה על פני השניה, אלא מבחינה תועלתית בלבד.

ההרפתקה של אריאל שרון, איש-השנה תשמ"א ותשמ"ב, בלבנון, תוכננה כולה עוד 28 שנים לפני כן על-ידי דודי בן-גוריון, כפי שרשם משה שרת בקפדנות ביומנו הסודי. רק מיגבלות-הכוח נקעו בעד צה"ל ב-1948 לכבוש את הגדה המערבית. התוכניות של יצחק שדה ואחרים, שתיכננו או מיבצע

שרון (עם רבין): גם תחת דגל קומוניסטי

כזה, נרחו על-ידי בן-גוריון, כהתאם להערכת-הכוחות שלו. המיבצע הושלם על-ידי הגייסות של 1967, כימי שילטונו של לוי אשכול דווקא.

שתי ממשלות-ישראל הגיעו לתעלת-סואץ, וממשלה שלישית חצתה אותה. אין כל ביטחון בכך שממשלה רביעית לא תחזור על כך כנבוא העת.

האידיאלוגיה מכוונת את הכוח — אך כאשר יש כוח, תימצא תמיד אידיאלוגיה כלשהי שתדחוף אותו בכיוון המתאים.

האידיאלוגיה הקומוניסטית של סטאלין כיוונה את הצבא האדום אל לב אירופה, כפי שעשתה האידיאלוגיה הלאומנית-דתית של הצארים מאה שנים לפני כן. האידיאלוגיה של מאו טסה-טונג לא היתה פחות טובה מזו של קיסרי סין לשיקום עוצמתה של סין.

בתשמ"ג נערך מסע-ההתפשטות של ישראל תחת הדגל הלאומני של "צבא אבות" — סיסמה אנאכרוניסטית עד כדי גיחוך. אך הוא יכול היה להיערך גם תחת הדגל הדתי של מלחמת-קודש באויבי ה' צבאות, שפחד חמתך על הגויים". הוא יכול היה להתנהל גם תחת דגל מארכסיסטי, כמלחמת ישראל הקומוניסטית במישורים ערביים ריאקציוניים ונצ'לניים. אריאל שרון ורסאל איתן, בני ההתחייבות העובדת, היו מוצאים את מקומם גם תחת דגל זה בלי כל קושי.

במשך שנים רבות האמינו הערבים כי באחד מקירות הכנסת חקוק הפסוק התנ"כי, המבטיח לישראל את כל המרחב שבין הנילוס והפרת. לא היתה בכך אמת עוברתית, אך היתה בכך בהחלט אמת עמוקה יותר: ענייני המדינה אכן התנהלו, וממשיכים להתנהל, כאילו נועדו להגשים הבטחה זו. לא מלחמת-הלבנון ניתן היה להצדיק גם על פי התנ"ך, הכולל